

қатерлі қауіп. Ол адамды аздырады, моральдық тұрғыдан мүгедек етеді, ең маңыздысы санадағы, адам еңбекқор болуға тиісті ой-сана саласындағы олқылықтың орнын ештеңе де — білім ортасы да, мектеп бөлмесінде де, шеберхана да толтыра алмайды» - деген сөздері күні бүгінге дейін өзекті.

Білім берудегі іс-әрекеттік тұрғыдан қарау теориясы бойынша әр бала мектеп жасынан оқу-танымдық іс-әрекетке саналы, белсенді қатысуы арқылы өзін-өзі іске асыруы, табысқа жетуі мүмкін.

Білім беру саласының мақсаттары мен мазмұнының күрделенуі, жаңа *білім беру нәтижелерін анықтау*, ондағы *бағалау жүйесіне* де қазіргі дүниежүзілік білім беру стандарттарымен сәйкестендіріп өзгертуді қажет етеді. Бұл бағыттың дамуындағы негізгі мәселелер ретінде білім алушылардың оқу іс-әрекеттерінің барлық түрлерінің нәтижелілігі, олардың алған білімдерінің тәжірибеде пайдаланылуы, оқу-танымдық, тәрбиелік жұмыстар арқылы өзіндік тұлғалық қасиеттерін аша алу іскерліктері қарастырылады.

Жоғары оқу орындарында кәсіби білім берудегі *кәсіби құзіреттілігі жоғарыбағытта* студенттердің білімдерінің теория жүзінде ғана қалып қоймай оларды іс жүзінде табысты нәтижеге жете алатындай қолдана алулары көзделеді. Мысалы, педагогикалық жоғары оқу орнының студенті барлық сабақтарды теория жүзінде жақсымеңгерген болсын, бірақ педагогикалық практикада ол өзінің білімін қолдана алмады дейік. Бұл жерде оның кәсіби құзіреттілік деңгейінің төмендігі көрініс байқататынын аңғарамыз. Тек жаттанды білімді есте сақтау, оны білім алушы сұрағанда қайта жаңғыртып айтып беру әлі нағыз білім болып есептелмейді. Нағыз білім практикада қолданысын тауып, тиімді нәтиже көрсететін білім ғана.

Педагогика ғылымында «педагогтың кәсіби құзіреттілігі» деген ұғым педагогтың кәсіби іс-әрекетін жүргізуге теориялық және практикалық даярлықтарының бірлігімен анықталады.

Қазіргі таңда білім беру саласындағы құзіреттілік бағытты іске асыру, кәсіби құзіреттілікті дамыту мәселесі көптеген педагог-ғалымдардың зерттеу пәніне айналып отыр. Сонымен қатар қарастырылып отырған өзекті бағыттар мен қатар қазіргі таңда әрбір жеке тұлғаның әлеуметтенуіне жағымды жағдай жасалу қажеттілігіне байланысты білім берудегі әлеуметтік-гуманитарлық бағыт көкейкесті мәселелердің біріне айналуға.

Әрбір адам әлеуметтік ортада өмір сүргендіктен ол сол ортаға бейімделіп, үйлесімді қарым-қатынаста болуы маңызды. Ұлы ақын Абай: *«Сен де бір кірпіш дүниеге, тетігін тап та бар қалан»* - дегендей әр адам жас кезінен бастап өзіне лайықты орнын тауып, мәнді, мағыналы өмір сүруге тырысуы абзал.

Болашақ мамандардың кәсіби құзіреттілігін дамытудың теориялық негіздері мен түрлі аспектілері көптеген шет елдік және отандық ғалымдардың еңбектерінде зерттеліп келеді. Көптеген мемлекеттерде білім берудегі *кәсіби құзіреттілігі жоғары бағыт* ұлттық білім беру стандарттары арқылы іске асырылуға.

Қоғамдағы күрделі өзгерістер адам факторының дамуына жыл сайын жаңа талаптар қойып отырғаны айқын, сондықтан әр бір адам әлеуметтік өзгерістерге тез бейімделгіш, білімдерін шығармашылықпен іске асыра алатын, өзін-өзі дамытуға дайын тұлға бола алуы маңызды. Осы идеяға байланысты қазіргі білім беру саласының ерекше сипаттарының бірі - оның нақты нәтижелерге бағытталғандығы.

Әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011 - 2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы/Егеменді Қазақстан, 18 маусым, 2010. – 10 б.
2. Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін 2015 жылға дейін дамыту тұжырымдамасы
3. Монахов В.М. Концепция формирования профессиональной компетентности в процессе вузовского обучения// Россия, г. Москва 2011.С.231-236
4. С.Н. Нуркасымова. Актуальные вопросы современной техники и технологии//Россия, г. Липецк. – 2013. С. 38-44.

Ірина Павленко
(Суми, Україна)

ІНФОРМАЦІОНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Стрімкий науково - технічний прогрес, зумовлений сучасними інформаційними технологіями, поставив людство перед протиріччям між великим обсягом знань та можливостями людини щодо його засвоєння. Ще одним класичним протиріччям ХХ століття вважається протиріччя між необхідністю створення освітньої різноманітності та прагненням забезпечити рівні можливості щодо якості освіти. Стимулюючим чинником цього протиріччя повинна стати реалізація концепції освіти, що передбачає навчання людини упродовж усього її життя.

Суть Концепції полягає в тому, що інформаційний обсяг сучасних комунікативних засобів настільки великий, настільки й швидкозмінний.

Отже, педагог змушений постійно поновлювати власний професійний, загальнокультурний та навчально-методичний рівень, а керівники навчальних закладів повинні розвивати в ньому сталий інтерес до пізнання нового, забезпечити їх механізмами самостійного здобування нових знань.

Стратегічна мета розвитку системи підвищення кваліфікації педагогів передбачає збільшення відкритості та доступності навчальних послуг і орієнтацію на індивідуальні потреби кожного вчителя. Одним із найефективніших шляхів вирішення поставлених завдань, на думку В.В. Олійника, доцільно

вважати повномасштабне впровадження в процес підвищення кваліфікації педагогічних працівників сучасних комп'ютерних технологій навчання [1].

Поруч з культурою праці, керівництва, поведінки й взаємостосунків людей все більш необхідною є висока культура інформаційного спілкування як важливого аспекту всієї діяльності людини, спрямована на засвоєння інформації оточуючого світу, природного та соціального, а також на різнобічний інтелектуальний розвиток самої людини. Соціальне життя людини відбувається у світі різноманітної інформації. Інформованість відіграє значну роль у професійній і суспільній орієнтації людини; її розвиток як особистості передбачає засвоєння широкого кола знань. Сучасні інформаційні технології розвиваються швидкими темпами. Педагог зобов'язаний постійно дбати про рівень самоосвіти, інформаційної культури, відповідність своєї фахової підготовки сучасному рівню науки. Прилучення до світу інформації неможливе без оволодіння елементарними основами роботи з відео та аудіотехнікою, персональним комп'ютером; ознайомлення з провідними видами креативних технологій. У зв'язку із становленням і розвитком системи національної освіти особливого значення набувають питання оновлення змісту та вдосконалення методики навчання. Над цією проблемою мають працювати як науковці, так і викладачі-практики.

Підготовка спеціалістів у будь-якій галузі стає неможливою без оволодіння комп'ютерними технологіями. Тому слід розробити принципово нові підходи до системи освіти в цілому, а особливо освіти тих, хто відповідає за майбутнє країни – педагогів навчальних закладів. Сучасний педагог повинен нести своїм учням не просто нові знання, а новий тип оволодіння інформацією. Створення відповідних комп'ютерних програм для навчання дітей і педагогічних методів їх застосування потребує не просто перекладання існуючої методики на мову програмування, а розробку нової технології навчання на основі концепції комп'ютеризації і інформатизації всієї системи освіти. Педагог має бути готовим донести всі переваги нових інформаційних технологій, використовувати їх навчально-виховний потенціал у своїй роботі з учнями.

Формування інформаційних навичок все ширше визнається як складова загальної міжнародної програми освіти. У широкому розумінні інформаційні навички розглядаються як необхідні для пошуку, оцінки, генерування та розповсюдження інформації. Інформатизація передбачає високу якість інформаційного обслуговування як людей, так і технічних засобів.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що досліджували поняття інформаційної компетентності такі науковці, як П.В. Беспалов, А.А. Єлізаров, Н.В. Насирова, О.В. Овчарук, М.І. Жалдак, Н.В. Морзе та інші, але ж вони стосуються, в основному, формування інформаційної компетентності майбутніх фахівців, тобто студентів. Але аналіз напрямів формування інформаційної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти є недостатнім і досить актуальним.

Тому метою статті є проаналізувати напрями формування інформаційної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти.

Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей і життєво необхідних знань і умінь педагогів. Упровадження компетентнісного підходу передбачає обов'язкове прогнозування результативної складової змісту, що вимагає адекватних змін у системі оцінювання навчальних досягнень.

Результати навчальної діяльності педагогів на всіх етапах його навчання та підвищення кваліфікації не можуть обмежуватися знаннями, уміннями, навичками, метою навчання мають бути сформовані компетентності, як загальна здатність, що базується на знаннях, досвіді та цінностях особистості.

Компетентності не суперечать знанням, умінням, навичкам, вони передбачають здатність осмислено їх використовувати. Удосконалення освітнього процесу з урахуванням компетентнісного підходу полягає в тому, щоб навчити педагогів застосовувати набуті знання й уміння в конкретних навчальних та життєвих ситуаціях.

Вчені виокремлюють предметні та міжпредметні компетентності. Предметні – формуються засобами навчальних предметів. Міжпредметні – належать до групи предметів або освітніх галузей.

Компетентнісна освіта на предметному та міжпредметному рівнях орієнтована на засвоєння особистістю конкретних навчальних результатів – знань, умінь, навичок, формування ставлень, досвіду, рівень засвоєння яких дозволяє їй діяти адекватно у певних навчальних і життєвих ситуаціях.

Найбільш універсальними є ключові компетентності, які формуються засобами міжпредметного і предметного змісту. Перелік ключових компетентностей визначається на основі цілей загальної середньої освіти та основних видів діяльності учнів, які сприяють оволодінню соціальним досвідом, навичками життя й практичної діяльності в суспільстві.

Міжнародна спільнота компетентнісний підхід вважає дієвим інструментом поліпшення якості освіти.

Рада Європи, проводячи міжнародні дослідження, поглиблюючи та розвиваючи поняття компетентностей, пропонує перелік ключових компетентностей, якими мають володіти молоді європейці: політичні та соціальні компетентності; компетентності, пов'язані з життям у багатокультурному суспільстві; компетентності, що стосуються володіння усним та письмовим спілкуванням, компетентності, пов'язані з розвитком інформаційного суспільства; здатність вчитися протягом життя. Пізніше вони були об'єднані в три основні напрями: соціальні, пов'язані з соціальною діяльністю особистості, життям суспільства; мотиваційні, пов'язані з інтересами, індивідуальним вибором особистості; функціональні, пов'язані зі сферою знань, умінням оперувати науковими знаннями та фактичним матеріалом.

На підставі міжнародних та національних досліджень в Україні виокремлено п'ять наскрізних ключових компетентностей [2]:

- уміння вчитися
- здоров'язберезувальна компетентність
- загальнокультурна (комунікативна) компетентність
- соціально-трудова компетентність
- інформаційна компетентність.

Інформаційна компетентність – передбачає оволодіння новими інформаційними технологіями, уміннями відбирати, аналізувати, оцінювати інформацію, систематизувати її, використовувати джерела інформації для власного розвитку.

Метою впровадження НІТ у систему післядипломної педагогічної освіти є підготовка до повноцінного функціонування закладів освіти в умовах інформаційного суспільства. Вони покликані забезпечити реалізацію наступних педагогічних завдань:

- інтенсифікація всіх рівнів навчально-виховного процесу, підвищення його ефективності та якості;
- формування відкритої системи освіти;
- системна інтеграція предметних галузей знань;
- розвиток творчого потенціалу;
- розвиток інформаційної компетенції;
- формування інформаційної культури;
- підготовка фахівців з інформатики та педагогічних працівників різних спеціальностей, що добре володіють засобами ІТ.

Формування інформаційної компетенції педагогів здійснюється:

- під час навчання в педагогічних навчальних закладах;
- під час курсів підвищення кваліфікації в Інститутах післядипломної педагогічної освіти;
- шляхом самоосвіти;
- шляхом проведення курсів окремими потужними міжнародними ІТ-корпораціями тощо.

Інформаційна компетентність є складовою частиною інформаційної культури педагога, виконує інтеграційні функції, служить сполучною ланкою загально педагогічних і спеціальних знань і умінь. Слід зазначити, що в сучасному тлумаченні терміну "інформаційна компетентність" найчастіше має на увазі використання комп'ютерних інформаційних технологій, а точніше визначення слід трактувати як "комп'ютерна інформаційна компетентність".

Інформаційні технології постійно набувають нового розвитку. Це зумовлює постійне оновлення переліку дисциплін, змісту дисциплін інформаційного циклу, використання новітніх інформаційних технологій у навчанні педагогічних працівників, а також впровадження в їх діяльність інноваційні освітні технології. Набувають змін також форми та методи навчання.

Зміст базової інформаційної компетенції педагога у таких умовах буде містити наступні складові [5]:

- розуміння принципів роботи основних комп'ютерних програм, включаючи текстовий та табличний процесори, системи керування базами даних, способи зберігання і обробки інформації;
- обізнаність в своїй сфері діяльності, заснована на використанні Інтернету і електронних способів передачі інформації, таких як e-mail, відеоконференції та інше, розуміння різниці між реальним і віртуальним світом;
- розуміння потенціалу інформаційних технологій для можливості працевлаштування, підтримки інноваційної діяльності людини і залученості його в справу суспільства;
- базове розуміння надійності і достовірності отримуваної інформації і пошана до етичних принципів при інтерактивному використанні інформаційних технологій.

Підсумовуючи, ми можемо зробити висновок, що інформаційну компетентність педагога потрібно формувати цілеспрямовано на протязі всієї професійної діяльності. Інформаційна компетентність педагога формується на етапах вивчення комп'ютера, вживання інформаційних технологій як засобу навчання в процесі професійної діяльності і розглядається як одна з граней професійної зрілості.

Література:

1. Олійник В.В. Наукові основи управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти: Монографія. –К.: Міленіум, 2003. –594 с.
2. Закон України від 02.12.2012 № N 5463-17 «Про Національну програму інформатизації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>
3. Наказ МОН України від 05.05.2008 № 371 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-223FB48350ABA>
4. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В. Г. Кремень, В. І. Луговий, А. М. Гуржій, О.Я. Савченко]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – Київ: Педагогічна думка, 2016. – 448 с.
5. Указ Президента України від 25 червня 2013 року №344/2013 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>